

REDESIGN CULTUUR- BELEID

Staatssecretaris Van der Ploeg lanceerde de term 'esthetisering van de leefomgeving'. Wanneer Nederland weer toe is aan herinrichting dan zou dat beginsel maatgevend moeten zijn. Korte metten dus met de ondergeschikte rol die het cultuurdepartement speelt bij de vormgeving van de ruimte in Nederland. Meer invloed van kunstenaars, architecten en vormgevers op het redesign van de openbare ruimte. Een prima ambitie van de staatssecretaris.

Op lokaal niveau stelt de politiek echter andere prioriteiten. Cor Wijn laat dat zien bij zijn rondgang langs het planologische instrumentarium waarmee lokale bestuurders culturele functies in hun stad kunnen creëren. Ook zij vinden dat die functies in de creatieve stad niet mogen ontbreken. Maar door de overspannen vastgoedmarkt zijn werkruimten voor kunstenaars een probleem geworden. Ooit ontstonden artistieke broedplaatsen als vanzelf in het planologische niemandsland. In de volgebouwde en aangeharkte stad moet nu met alle macht beleid worden ontwikkeld om deze reservaten te behouden.

Kunst kan de stad helpen, maar dan moeten de stadsbestuurders ook in cultureel opzicht bij de tijd blijven. En daar zit een probleem, want het stedelijk cultuurbeleid komt steeds verder af te staan van de doelstellingen van het economisch en stedelijk ontwikkelingsbeleid dat door de ambtenaren twee afdelingen verderop voortvarend wordt geformuleerd. In zijn commentaar op Graeme Evans' boek Cultural Planning pleit Hans Mommaas voor een nieuw faciliteitenbeleid.

In de rubriek Dossier laat Sanne Hoogervorst zien dat de roep om nieuw beleid op het gebied van kunst in de openbare ruimte al een paar decennia opklinkt. Zij schetst de veranderingen in de rol van de opdrachtgevende overheid, van de kunstenaars, de vormgevers en van het publiek. Dergelijke veranderingen laten zich illustreren aan de hand van gevalsbeschrijvingen. Zoals die van Stroom hcbk, de instelling die in Den Haag verantwoordelijk is voor de vormgeving van de openbare ruimte. En wat blijkt: duidelijk omschreven kunstobjecten die voor een bepaalde plek zijn gemaakt voldoen niet meer in deze tijd van vluchtigheid en virtualiteit. Het is te lezen in de recensie van Lut Pil van Publieke ruimte over het beleid van Stroom HCBK.

Het cultuurbeleid staat bol van de ambities, maar de logistieke planologie is sterk verwaarloosd. Door een slechte balans tussen doelen en middelen ontstaat een teugelloze bureaucratie. Er komen in het kunstbeleid zó veel extra regels, wetten en procedures dat Herman Tjeenk Willink spreekt van bureaucratisch gestuurde kunst. Winnie Sorgdrager, voorzitter van de Raad voor Cultuur, valt hem bij. De snelheid waarmee bureaucratisering en juridisering van het cultuurbeleid om zich heen grijpt, noemt zij zelfs dramatisch.

SH met dank aan Cas Smithuijzen